

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Restaurátorský záměr

**Socha Anděla Strážce, kulturní památka ČR, Areál Národního hřebčína
Kladruby nad Labem**

zadavatel: Národní hřebčín Kladruby nad Labem

2025

Vypracovala: **MgA. Kateřina Čiháková Myšková, akad. soch. a rest.**

MgA. KATEŘINA ČIHÁKOVÁ MYŠKOVÁ
akademická sochařka a restaurátorka
Žitělská 309
503 61 Chlumec nad Cidlinou
IČ: 627 06 729, tel.: 602 130 095

Obsah upřesňujícího restaurátorského záměru:

- Data památky (lokalizace, údaje o památce a údaje o akci)
- Úvod
- Popis a stav památky
- Ikonografie
- Restaurátorský průzkum
- Restaurátorský záměr
- Návrh technologie
- Rozvaha
- Doporučení majiteli
- Fotodokumentace
- Příloha

101 To se mi líbí

narodni_hrebcin Již po tři sta let zdobí Kladruhy nad Labem socha Anděla strážce. Podle pověsti byla roku 1720 postavena na paměť zachráněného dítěte zdejšího ředitele, které zabloudilo v hlubokých lesích, ale posléze bylo šťastně nalezeno.

Data památky:

Název památky : *Barokní socha Anděla Strážce*
Autor : *neznámý, vliv M.B. Brauna ?*
Datace : *rok 1720 (vliv M.B. Brauna ?)*
Styl : *pozdní baroko*
Rejstříkové číslo : *ÚSKP ČR r. č. KP 38421/6-2100 chráněno od 3.5.1958*

Katalogové číslo: 1000150405

Materiál : *středně zrnitý pískovec okrové barvy*

Rozměry	<i>: plastika</i>	výška	<i>220</i>	cm
		šířka	<i>110</i>	cm
		hloubka	<i>65</i>	cm
	<i>architektura</i>	výška	<i>222</i>	cm
		šířka	<i>95</i>	cm
		hloubka	<i>65</i>	cm

Umístění : *Areál Národního hřebčína Kladruby n. L., při výjezdu z Kladrub nad Labem směrem na Kolesa u domu čp. 83*

Majitel : *Národní hřebčín Kladruby nad Labem*
Národní kulturní památka rejst. č. ÚSKP 272
Areál s kmenovým chovným stádem starokladrubskeho koně

Předchozí restaurátorské zásahy: *původně umístěn v lese směr Kolesa*
v roce 1906 přesun na současné místo
V roce 1962 restaurován – akad.mal. Karel Krátký st. a ml.

Památkový dozor: *Mgr. Michal Drkula, Krajský úřad, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, oddělení kultury a památkové péče*
Mgr. Jan Krátký, ÚOP v Pardubicích

Památkový dohled: *Mgr. Jan Fiřt, PhD, Generální ředitelství v Praze*

Restaurátor : *MgA. Kateřina Čiháková Myšková, akad. soch. a rest.*
Žiželická 309/III, 503 51, Chlumec nad Cidlinou
Tel: 602 130 095
Mail: mga.myskova@seznam.cz

Úvod:

Vrcholně barokní, autorsky neurčená pískovcová socha světce z r. 1728 je jedním z charakteristických historických doplňků areálu, dotvářející prostředí kladrubske krajiny a dokladem všeobecné náboženské atmosféry období baroka ve východních Čechách.

Velmi kvalitní dynamická barokní plastika, součást významného areálu hřebčina.

Popis památky:

Anděl strážce neboli Anděl strážný je náboženský pojem označující nadpřirozenou netělesnou bytost, která je určena jednotlivci k jeho ochraně.

Při výjezdu z Kladrub nad Labem směrem na Kolesa se u domu č.p. 83 nachází na Přeloučsku nepřítliř častá socha Anděla strážce. O její historii známe poměrně dost informací. Z nápisu na památce známe dataci dokončení a osazení díla (1720). Uvedená latinská slova Ex Voto se vykládají též jako „Za slibu Bohu“ a nebyla zvolená náhodou. Uvádí se totiž, že tato pískovcová barokní socha mohla vzniknout jako poděkování za záchranu dítěte. Bližší okolnosti nebyly zjištěny. Původně byla socha umístěna v lese, asi 100 metrů od současného umístění. Po rozšíření zástavby a vykácení lesa bylo ale dílo schováno u vysokého zahradního plotu a kolemjdoucím tak téměř skryto. Proto zasáhli tehdejší památkáři a sem, do lokality Na Jelenišťatech, byla přenesena roku 1906 a to na náklady tehdejšího ředitele hřebčina Rudolfa Matlocha.

Na základové kamenné desce je podstavec o rozměrech šířky 95 cm, hloubky 63 cm a a výšky 53 cm s předstoupeným profilem a zakončený několika profiley. Následuje středový díl – hlavní vysoký podstavec s prostým nápisem „Ex Votou 1720“. tento díl je o rozměrech šířky 65 cm, hloubky 50 cm a výšky 115 cm. Nad tímto dílem je osazena krycí profilovaná deska a krásně profilovaná soklová část. Na těchto krásně zdobných částech je konečně osazena velká mírně nadživotní socha anděla, který ukazuje malému chlapci směrem vzhůru. Dívá se na chlapce a drží jej za ruku. Památka je celkově vysoká kolem 4 m. Autor je neznámý – vliv M.B. Brauna. Od roku 1958 je socha památkově chráněna. Socha byla pravděpodobně barevně polychromována. Fragmenty barev jsou patrné v hloubkách modelace sochy.

U sochy se vzhledem k jejímu přemístování pravděpodobně nedochovaly původní kamenné stupně. Kamenné stupně byly v objeveny u sochy sv. Gotharda v Selmicích. Tato socha je kamenicky řešena podobně jako socha sv. Donáta a socha sv. Gotharda. Všechny díla pocházejí ze stejné doby, pravděpodobně mají stejného autora – stejnou kamenickou hut' a tvořili spolu soubor plastik hřebčina. Doporučuji provedení rekonstrukce těchto chybějících stupňů ve shodném provedení jako je tomu u sochy sv. Gotharda a sochy sv. Donáta.

Zamýšlený restaurátorský zákrok na soše přispěje k uchování památkových i uměleckých hodnot areálu Národního hřebčina v Kladrubech nad Labem a napomůže její celkové rehabilitaci.

Současný stav památky:

Dílo je provedeno v pískovci. Figura a architektura jsou ručně sekány. Památka byla již dříve restaurována. Památka se dochovala celistvá, jen již není její součástí jedna řada kamenných stupňů. Dále je z velké části pokryta mechy, lišejníky a řasami (biologické zvětrání). Další příčinou poškození je působení dešťové vody (eroze). Zvětrání kamene je viditelné v těchto partiích: nejvíce v dolní část těla – drapérii, nohou a těle, a ve střední a spodní části architektury.

Text vysekaný ve střední části architektury je čitelný. Na plastice jsou dochovány fragmenty možné původní polychromie a to nejvíce v hloubkách modelace postavy sochy Anděla a chlapce.

Zasolení památky nebylo prokázáno, památka nejeví známky zasolení.

Celkové poškození památky je závažné.

Socha Anděla Strážce – popis:

Katalogové číslo 1000150405
Kraj Pardubický kraj
Okres Pardubice
Obec Kladruby nad Labem
Část obce Kladruby nad Labem
Katastrální území Kladruby nad Labem
Typ socha
Kategorie objekt
Sloh baroko

Anotace

Kvalitní, autorsky neurčená barokní plastika datovaná r.1720, na dnešní místo přenesená r.1906.

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Popis

Hranolový sokl s obdélným rámcem s ušima ve přední stěně, v němž je nápis Ex Voto/1720, ukončený drobnější profilovanou římsou, na níž je drobnější profilovaný nástavec. Na něm stojí ve výrazném kontrapostu socha anděla s postavou prohnutou obloukově doleva, s pravým křídlem poněkud pozvednutým stejným směrem vzhůru, kam ukazuje i pravou rukou malému dítěti, které drží levou rukou za pravou ručku. Hlavu má nakloněnou k levému rameni a dívá se na dítě. Draperie jeho roucha je skládaná do drobných záhybů. Baculaté dítě v krátké sukénce, stojící u levé nohy anděla, se dívá poněkud nedůvěřivě na anděla, pravou ručkou, za kterou ho anděl drží, ukazuje vzhůru stejným směrem jako anděl, ale levou má pokrčenou v jakoby odmítavém gestu. Celá kompozice díla směřuje k pohledu vzhůru do nebes, kam ukazuje anděl.

Památková ochrana

•

kulturní památka rejst. č. ÚSKP 38421/6-2100 - socha Anděla Strážce

Fáze ochrany: památkově chráněno

Chráněno: od 3. 5. 1958

Zobrazit na mapě

Plošná památková ochrana

•

světové dědictví UNESCO rejst. č. ÚSKP 13 - Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem

Fáze ochrany: památkově chráněno

Chráněno: od 6. 7. 2019

Zobrazit na mapě

•

památková zóna rejst. č. ÚSKP 2491 - Kladrubské Polabí

Fáze ochrany: památkově chráněno

Chráněno: od 17. 12. 2015

Zobrazit na mapě

Na ploše KP/NKP/OP/NZ

•

kulturní památka rejst. č. ÚSKP 16212/6-2096 - hřebčín - areál s kmenovým chovným stádem starokladrubského koně

Fáze ochrany: památkově chráněno, rozsah revidován

Chráněno: od 3. 5. 1958

Zobrazit na mapě

•

národní kulturní památka rejst. č. ÚSKP 272 - Hřebčín v Kladrubech nad Labem

Fáze ochrany: památkově chráněno

Chráněno: od 1. 1. 2002

Zobrazit na mapě

Státní archeologický seznam (SAS)

území s archeologickými nálezy III. kategorie

Zobrazení na mapě

Bodové zobrazení:

- DB 2554807, Kladruby nad Labem, Kladruby nad Labem, Kladruby nad Labem, Pardubice, Pardubický kraj

Digitální dokumenty (MIS)

Všechny dokumenty v MIS

- [Kladruby nad Labem, okres Pardubice, socha Anděla Strážce, pohled od JV.](#)
- [Kladruby nad Labem, PA, socha Anděla Strážce](#)
- [Kladruby nad Labem, socha Anděla Strážce. Evidenční list kulturní památky - původní.](#)

Využití

- Volná plastika v krajině.

Restaurátorský průzkum:

Na památce byl nejprve proveden umělecko-historický průzkum. Dále byl proveden průzkum přírodovědný, který zjistil mechanické, fyzikální a chemické příčiny poškození materiálů, poskytl odpovídající znalosti o stavu památky a určil míru znečištění apod. Navrhnul metodiku a technologii prostředků a jejich využití v rámci restaurátorského procesu.

Na památce jsou patrné zbytky barevné povrchové úpravy. V průběhu restaurování by měly být odebrány vzorky, za účelem zjištění možného originálního pojednání a nebo alespoň zdokumentována a nafoceny. **Tyto fragmenty by měly být zakresleny do nákrešů.**

Na soše nebyly potvrzeny černé krusty. Památka neprokazuje potenciál zasolení.

Po demontáži a transportu budou před zahájením restaurování provedeny zkoušky čištění povrchu kamene.

Restaurátorský záměr (projekt zásahu):

- Demontáž a transfer - bude proveden u sochy a všech dílů architektury. Demontáž památky bude provedena ve stávajícím spárořezu. Spáry budou odsekány plochým dlátem a vyčištěny. Následně budou jednotlivé díly uvolněny klíny. Předpokládá se zde ložení na vápennou nebo cementovou maltu. Socha i architektura bude odborně zabezpečena a zafixována a bude převezena do restaurátorského ateliéru. Zde bude proveden celkový restaurátorský proces.
- Čištění – šetrné odstranění prachových depozitů, mechů a lišejníků vhodnou technikou nebo kombinací technik (suchá – mechanické čištění, mokrá – pára, tlaková voda). Čištění bude předcházet likvidace biologického napadení kamenného materiálu nástřikem sanačního prostředku.
- Naměkčení a odstranění případných nevyhovujících druhotných nátěrů Bude provedeno jejich mechanické odstranění či ztenčení za pomoci odpovídajících rozpouštědel a za pomoci páry.
- Odsekání nepůvodních vysprávek a nevyhovujících spár - budou odstraněny nesoudržné a dožilé nebo strukturálně a barevně nevyhovující tmely

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

- Zpevnění materiálu (konzervace) – dojde k lokálnímu zpevnění korodovaných míst organokřemičitanovými konsolidanty dle situace po očištění a po sejmutí nevyhovujících, nesoudržných a dožilých tmelů, taktéž zde dojde k odstranění nevyhovující výplně spár
- Lepení částí – jednotlivé mechanicky poškozené a odlomené části budou zpětně lepeny. Některé části budou vyztuženy trny a čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách.
- Injektáž trhlin – bude provedena injektáž trhlin a výplň vzniklých spár po lepení jednotlivých částí
- Plastická retuš, domodelování chybějících částí – doplnění bude provedeno v rozsahu dožilých tmelů a na opticky rušivých místech. Tvarově bude vycházeno ze stavu poslední opravy. Tmely budou strukturálně a barevně modifikovány adekvátně místu aplikace a budou respektovat typ užitého tvarosloví a míru dožití originálních povrchů.
- **Doporučuji provedení rekonstrukce chybějící jedné řady stupňů ve shodném provedení, jako je tomu u sochy sv. Gotharda v Selmicích a u sochy sv. Donáta viz nákres a fotografie v příloze. Kamenné stupně budou vysekány z přírodního kamene, pískovce, kdy musí být dodrženo tvarosloví a technika kamenického opracování.**
- Zemní práce – příprava pro nový betonový základ. Odstranění záhonku před sochou provedeného z betonových obruby.
- Zhotovení nového betonového základu – betonový základ bude proveden v místě osazení památky. Nový betonový základ bude kopírovat půdorys rekonstruované řady schodů díla, nebude přecházet nad úroveň okolního terénu a nebude se pohledově nijak uplatňovat.
- **Osazení jedné řady schodů – stupně budou osazeny na nový betonový odizolovaný základ. Jednotlivé díly budou sesazeny na vápennou maltu. Jednotlivé kusy budou spojeny novými nerezovými kramlemi – kovářsky opracovanými a povrchově pojeté kovářskou černí. Tyto kramle budou vyrobeny z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách.**
- Úprava blízkého okolí. Od nových zrekonstruovaných stupňů bude zhruba 30 až 50 cm odebrána zemina. Dojde zde tak k vytvoření prostoru, který bude vysypán malým kamínkem, kačírkem, který zamezí přímému kontaktu se zeminou a také omezí vztlínání spodní vlhkosti. Dále doporučuji prostor vydláždit kamennou dlažbou. Dílo tak získá na své významnosti.
- Barevné sjednocení nově domodelovaných částí sochy i architektury – barevná retuš bude provedena lokálně na nových doplňcích a na rušivých místech.
- Pojednání písma. Bude pravděpodobně volena barevnost písmen – černá a červená, stejně jako tomu je u zbývajících dvou soch sv. Donáta a sv. Gotharda.

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

- Zpětné osazení díla, osazení na nerezové trny – po restaurování bude socha osazena zpět na místo na vápennou maltu. Stávající dožilé spojovací prvky – čepy budou nahrazeny čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách. **Dílo bude osazeno na novou řadu kamenných stupňů.**
- Závěrečná povrchová úprava – lokální hydrofobizace a biocidní nástřik.
- Vyhotovení zprávy s fotodokumentací - nedílnou součástí restaurátorského procesu je vyhotovení restaurátorské zprávy s fotodokumentací, která je zpracována v rozsahu, který plně postihne všechny postupy.

Návrh technologie: Přehled materiálů

- Čištění – destilovaná voda, pára, čpavková voda, peroxid vodíku, ionogéní saponát, štětce, špachtle, vata, buničina, skalpely.
- Naměkčení a odstranění nevyhovujících druhotných nátěrů – destilovaná voda, buničitý obklad s uhlíčitánem amonným překrytý PE fólií, mechanické dočištění kartáčky a skalpelem, čištění párou.
- Odsekání nepůvodních vysprávek a nevyhovujících spár – mechanicky dlátky, dočištění ocelovými kartáči.
- Zpevnění materiálu (konzervace) – lokálně Remmers KSE 100, dle potřeby KSE 300, dočištění benzínem.
- Lepení částí – epoxidové lepidlo, trny a čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách.
- Injektáž trhlin – Remmers KSE 100, KSE 300, benzín, Paraloid.
- Plastická retuš, domodelování chybějících částí – bílý křemičitý písek (více frakcí), bílý portlandský cement 500, pigmenty stálé v alkalickém prostředí, akrylátová disperse 5 %, křemičitá moučka
- Zhotovení nového betonového základu – podkladový štěrk, beton železový – armovaný, hydroizolace
- Celková rekonstrukce kamenných základových stupňů - přírodní kámen - pískovec, vápenná malta, na spáry - bílý křemičitý písek (více frakcí), bílý portlandský cement 500, pigmenty stálé v alkalickém prostředí, akrylátová disperse 5 %, křemičitá moučka.
- Barevné sjednocení nově domodelovaných částí sochy a architektury – pigmenty stálé v alkalickém prostředí: cihlový, malířský okr, černý, běloba, líh, Restauro-Fixativ Keim
- Závěrečná povrchová úprava – Funcosil SNL a biocidní nástřik Sanatop

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

- Zpětné osazení díla – čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách, vápenná malta, kramle z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách pojednané nátěrem kovářskou černí

Rozvaha:

Restaurátorské práce se týkají **sochařských polychromovaných kamenných děl** (plastik, architektury a jejich součástí).

Restaurátorská akce pro celkový stav památky nepochybně znamená významné zlepšení jejího stavu. Nutná je rehabilitace památky restaurátorským způsobem a následná účinná ochrana před povětrnostními vlivy.

Památka vyžaduje komplexní restaurátorský zákrok zaměřený na obnovu a konzervaci díla.

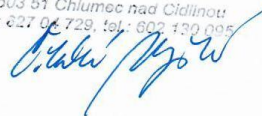
Zamýšlený restaurátorský zákrok na soše přispěje k uchování památkových i uměleckých hodnot areálu Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem a napomůže její celkové rehabilitaci.

Doporučení majiteli:

Uživateli se doporučuje stálá péče o restaurované dílo. Restaurování sochařského díla by mělo být provedeno tak, aby nebylo nutné v nejbližší době **deseti let** provádět žádné opravné činnosti. Přesto by měla být plastika ošetřována látkami, které zabraňují nadměrnému zvlhčování kamenného materiálu a to v pětiletých cyklech. Uživatel musí dbát na to, aby nedošlo k žádným nárazům, či pokusům o manipulaci s památkou, což by mohlo zapříčinit její mechanické poškození. Při případném poškození plastiky je třeba provést odborný restaurátorský zásah restaurátora s odpovídající licencí. Z hlediska odpovědného přístupu platí takový odborný postup, který vyplývá ze znění § 14 zákona 20/87 Sb. O památkové péči.

Vyhotovila: MgA .Kateřina Čiháková Myšková
akademická sochařka a restaurátorka

MgA. KATEŘINA ČIHÁKOVÁ MYŠKOVÁ
akademická sochařka a restaurátorka
Žiželická 309
603 51 Chlumec nad Cidlinou
IČ: 627 04 729, tel.: 602 130 095

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Fotodokumentace:

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenan na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenan na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenan na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, spodní část, detail poškození, nápisová část, stav zaznamenaný na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenán na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenan na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenan na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenán na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenan na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenan na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

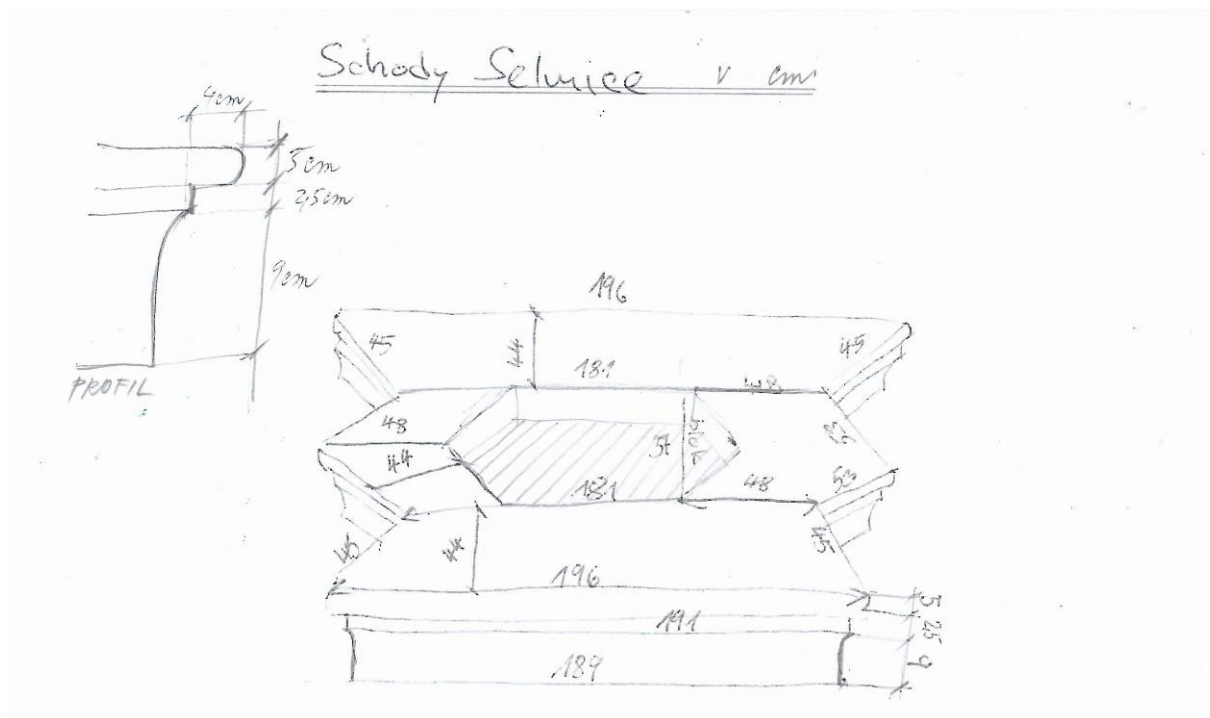
Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenán na jaře v roce 2025

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenan na jaře v roce 2025
Fragmenty pravděpodobně původního barevného pojednání v hloubkách modelace

Příloha:

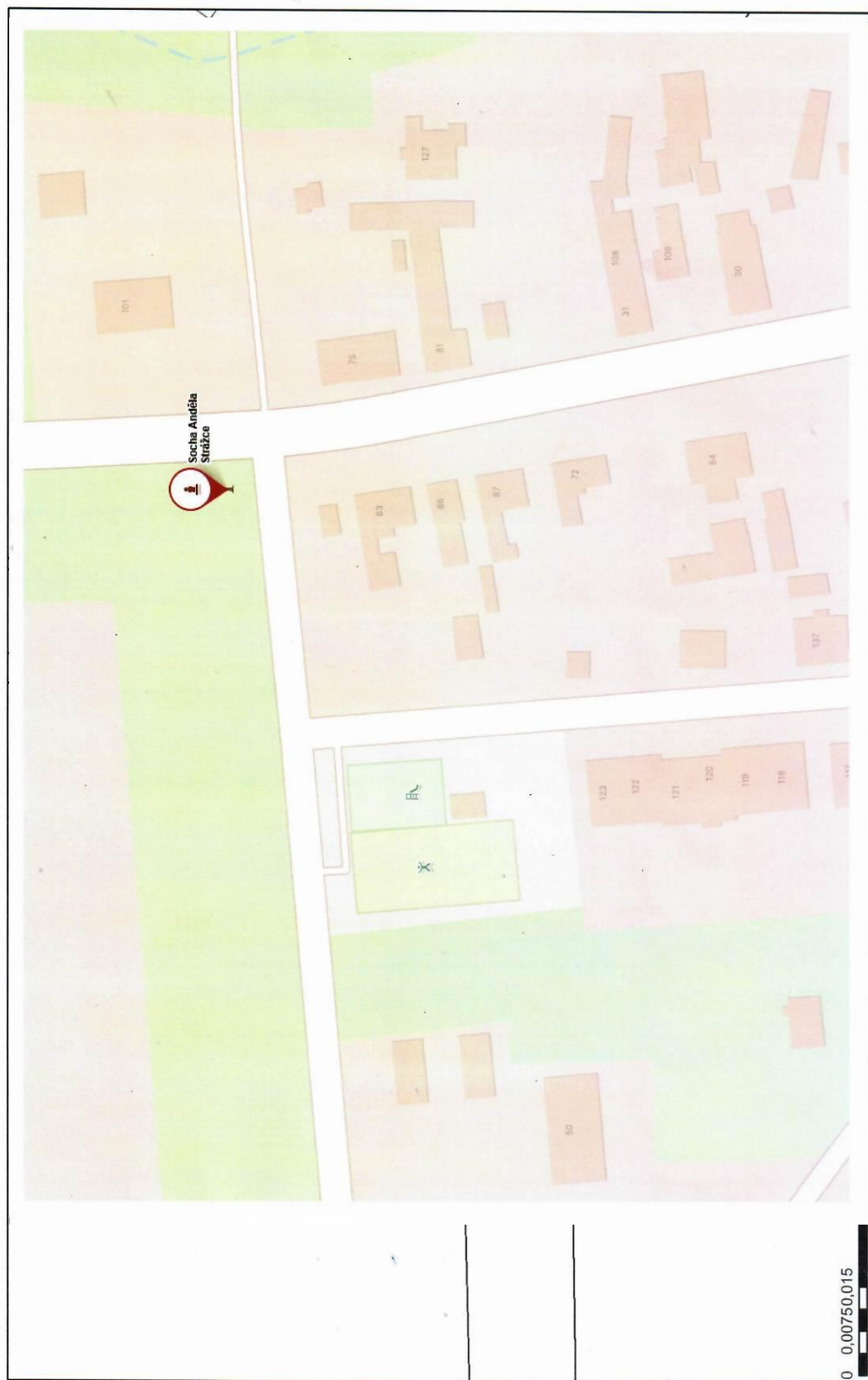

Nákres pro rekonstrukci schodů
Vzor pro rekonstrukci schodů, schody sochy sv. Gotharda v Selmicích

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Mapový výstup z geoportálu NPÚ

Autor: Národní památkový ústav

Datum: 25.10.2022

1:833

Mapa současného osazení památky

Příloha – vzor pro rekonstrukci kamenných stupňů:

Obdobná socha sv. Gotharda, areál hřebčína, Selmice, stav po restaurování, 2023
Socha tvořící pravděpodobně soubor se sochou sv. Donáta

Socha Anděla Strážce
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Obdobná socha sv. Donáta, areál hřebčína, Selmice, stav po restaurování, 2024
Socha tvořící pravděpodobně soubor se sochou sv. Gotharda